

**Civiltiesību, civilprocesa tiesību un komercietiesību
jomas 2023./2024. akadēmiskā gada vasaras
eksāmena teorētiskās daļas jautājumu un praktiskās
daļas uzdevuma (kāzusa) vērtēšanas vadlīnijas**

Saturs

1. jautājums Civiltiesības.....	2
2. jautājums Civilprocesa tiesības	5
3. jautājums Komerctiesības	8
Praktiskās daļas uzdevums	10

1. jautājums Civiltiesības

Laulības šķiršana

1. Laulības šķiršanas priekšnoteikumi (3 punkti).

Laulību var šķirt tad, ja laulība ir izirusi (1 punkts).

Laulības iziršanas jēdziens (1 punkts): Laulība uzskatāma par izirusu, ja nepastāv laulāto kopdzīve un nav vairs sagaidāms, ka laulātie to atjaunos. Pieņemams, ka laulība ir izirusi, ja laulātie vismaz gadu dzīvo šķirti.

Šķirtas laulāto dzīves jēdziens (1 punkts): Laulātie dzīvo šķirti, ja viņiem nav kopīgas saimniecības un viens no laulātajiem noteikti negrib to atjaunot, noliedzot laulības kopdzīves iespējamību. Kopīga saimniecība var nepastāvēt arī tad, ja laulātie šķirti dzīvo kopīgā dzīvoklī.

Atbildes vērtēšanas vadlīnijas:

3 punkti par atbildi, kurā norādīts laulības šķiršanas pamats (1 punkts), paskaidrots iziršanas jēdziens (1 punkts) un izskaidrots, ko nozīmē laulāto šķirta dzīve (1 punkts).

2 punkti par atbildi, kurā pareizi norādīts laulības šķiršanas pamats (1 punkts) un paskaidrots, kas ir laulības iziršana (1 punkts) vai arī paskaidrots, ko nozīmē laulāto šķirta dzīve (1 punkts), vai arī nepilnīgi (daļēji) aprakstīts laulības iziršanas jēdziens un šķirtas laulāto dzīves jēdziens (1 punkts kopā).

1 punkts par atbildi, kurā tikai minēts par laulības šķiršanas pamatu (laulības iziršanu), bet nekas vairāk nav paskaidrots.

2. Laulības šķiršanas kārtība strīdus un bezstrīdus gadījumā (3 punkti).

Laulību šķir tiesa strīdus gadījumā vai zvērināts notārs bezstrīdus gadījumā (1 punkts).

Tiesa laulību var šķirt Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā, pamatojoties uz viena laulātā pieteikumu (prasības pieteikumu) gadījumā, kad pastāv strīds par visiem vai kādu no jautājumiem, kas izlemjami kopā ar laulības šķiršanu. Laulība ir šķirta no dienas, kad tiesas spriedums par laulības šķiršanu stājas likumīgā spēkā (1 punkts).

Notārs laulību var šķirt Notariāta likumā noteiktajā kārtībā, ja abi laulātie vienojas par laulības šķiršanu, pamatojoties uz abu laulāto iesniegumu par laulības šķiršanu, kas sastādīts Notariāta likumā noteiktajā kārtībā. Laulība ir šķirta no dienas, kad notārs taisījis laulības šķiršanas apliecību (1 punkts).

Atbildes vērtēšanas vadlīnijas:

3 punkti par atbildi, kurā pareizi norādīts, kādā gadījumā laulību šķir tiesa, kādā – zvērināts notārs (1 punkts), pareizi norādīts, uz kāda pamata laulību šķir tiesa un kad šādā gadījumā laulība ir šķirta (1 punkts), kā arī pareizi norādīts, uz kāda pamata laulību šķir zvērināts notārs un kad laulība ir šķirta bezstrīdus gadījumā (1 punkts).

2 punkti par atbildi, kurā pareizi norādīts, kādā gadījumā laulību šķir tiesa, kādā – zvērināts notārs (1 punkts), bet nepilnīgi norādīts uz tiesas kārtību vai notariālo kārtību (piemēram, ir norādīts par laulības šķiršanu tiesā, bet nekas nav minēts par laulības šķiršanu pie zvērināta notāra, vai otrādi, vai arī norādīts tikai par to, kad laulība uzskatāma par šķirtu tiesā un pie zvērināta notāra, bet nekas nav norādīts par pamatu laulības šķiršanai tiesā un pie zvērināta notāra vai otrādi) (1 punkts).

1 punkts par atbildi, kurā vispārīgi norādīts, kad laulību šķir tiesa, kad – zvērināts notārs, bet nekas vairāk substantīvi un pēc būtības nav paskaidrots.

3. Ar laulības šķiršanu vienlaikus izšķirami strīdi (4 punkti).

Gan šķirot laulību tiesā, gan pie zvērināta notāra, bez laulības šķiršanas vienlaikus ir arī jāizlemj jautājumi par:

- aizgādības tiesību noteikšanu un saskarsmes tiesības izmantošanu kopīgajiem nepilngadīgajiem bērniem;
- uzturlīdzekļiem bērnam, tajā skaitā arī par uzturlīdzekļiem Ministru kabineta noteiktajā minimālajā apmērā;
- līdzekļiem laulātā iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai;
- kopīgo ģimenes mājokli un māsaimniecības vai personiskās lietošanas priekšmetiem;
- laulāto kopīgās mantas dalīšanu;
- jautājums par uzvārdu tam laulātajam, kurš stājoties laulībā, to mainījis.

(3 punkti).

Ceļot tiesā prasību par laulības šķiršanu, vienlaikus ir piesakāmi arī šie prasījumi, savukārt, notārs laulību nešķir, ja laulātie nav vienojušies par iepriekš minētajiem jautājumiem (1 punkts).

Atbildes vērtēšanas vadlīnijas:

4 punkti par atbildi, kurā pareizi un korekti norādīti vismaz 4 ar laulības šķiršanu vienlaikus izšķirami strīdi (formulējumi var būt citādāki, bet noteikti ir jābūt saprotamai pareizai domai un ir jābūt juridiski korektiem jēdzieniem – aizgādība, saskarsmes tiesība, uzturlīdzekļi, kopīga manta, laulību līgums par visas mantas šķirtību vai kopību u.c.) (3 punkti), un pareizi norādīts, ka šie prasījumi piesakāmi tiesā vienlaikus ar laulības šķiršanu vai par to ir jābūt panāktai vienošanās, šķirot laulību pie zvērināta notāra (1 punkts).

3 punkti par atbildi, kurā pareizi un korekti norādīti vismaz 2 ar laulības šķiršanu vienlaikus izšķirami strīdi (formulējumi var būt citādāki, bet noteikti ir jābūt saprotamai pareizai domai un ir jābūt juridiski korektiem jēdzieniem – aizgādība, saskarsmes tiesība, uzturlīdzekļi, kopīga manta, laulību līgums par visas mantas šķirtību vai kopību u.c.) (2 punkti), un pareizi norādīts, ka šie prasījumi piesakāmi tiesā vienlaikus ar laulības šķiršanu vai par to ir jābūt panāktai vienošanās, šķirot laulību pie zvērināta notāra (1 punkts). Vai arī kurā pareizi un korekti norādīti vismaz 4 ar laulības šķiršanu vienlaikus izšķirami strīdi (formulējumi var būt citādāki, bet noteikti ir jābūt saprotamai pareizai domai un ir jābūt juridiski korektiem jēdzieniem – aizgādība,

saskarsmes tiesība, uzturlīdzekļi, kopīga manta, laulību līgums par visas mantas šķirtību vai kopību u.c.) (3 punkti), un bet nekas nav minēts, ka šie prasījumi piesakāmi tiesā vienlaikus ar laulības šķiršanu vai par to ir jābūt vienošanās, šķirot laulību pie zvērināta notāra.

2 punkti par atbildi, kurā pareizi un korekti norādīti vismaz 1 ar laulības šķiršanu vienlaikus izšķirami strīdi (formulējumi var būt citādāki, bet noteikti ir jābūt saprotamai pareizai domai un ir jābūt juridiski korektiem jēdzieniem – aizgādība, saskarsmes tiesība, uzturlīdzekļi, kopīga manta, laulību līgums par visas mantas šķirtību vai kopību u.c.) (1 punkts), un pareizi norādīts, ka šie prasījumi piesakāmi tiesā vienlaikus ar laulības šķiršanu vai par to ir jābūt vienošanās, šķirot laulību pie zvērināta notāra (1 punkts). Vai arī kurā pareizi un korekti norādīti vismaz 2 ar laulības šķiršanu vienlaikus izšķirami strīdi (formulējumi var būt citādāki, bet noteikti ir jābūt saprotamai pareizai domai un ir jābūt juridiski korektiem jēdzieniem – aizgādība, saskarsmes tiesība, uzturlīdzekļi, kopīga manta, laulību līgums par visas mantas šķirtību vai kopību u.c.) (2 punkti), bet nekas nav minēts, ka šie prasījumi piesakāmi tiesā vienlaikus ar laulības šķiršanu vai par to ir jābūt vienošanās, šķirot laulību pie zvērināta notāra.

1 punkts par atbildi, kurā vispārīgi ir minēts, ka ar laulības šķiršanu vienlaikus ir izšķirami strīdi, kas izriet no ģimenes tiesiskajā attiecībām, strīdus pašus neidentificējot (1 punkts).

Kompensējošā punkta iespējas (vērtētāja tiesība, ne pienākums, ņemot vērā kopējo studenta atbildi):

- piemēram, students ir norādījis uz iespēju pieņemt pagaidu nolēmumu strīdos, kas izriet no ģimenes tiesiskajām attiecībām;
- piemēram, students papildus laulības iziršanas jēdzienam un tā satura izskaidrošanai ir paskaidrojis par gadījumiem, kad nav nepieciešams ievērot 1 gada termiņu, lai laulību varētu šķirt.

Ja atbilde satur lieku informāciju, kas nav atbilde uz jautājumu vai tā komponentēm, vērtētājs ir tiesīgs samazināt vērtējumu.

2. jautājums Civilprocesa tiesības

Pārstāvība civilprocesā

1. Pārstāvības jēdziens civilprocesā. Tiesība uz pārstāvību. (3 punkti)

Pārstāvības jēdziens (1 punkts): Pārstāvība civilprocesā ir tāda juridiska attiecība starp lietas dalībnieku un citu personu, kurā šī persona (pārstāvis) izpilda lietas dalībnieka (pārstāvamā) vietā procesuālas darbības, kuru juridiskās sekas gulstas uz viņa pārstāvamā (1 punkts).

Tiesība uz pārstāvību (2 punkti): Fiziskās personas lietas tiesā var vest pašas vai ar pilnvarotu pārstāvju starpniecību. Juridisko personu lietas tiesā ved to amatpersonas, kas darbojas likumā, statūtos vai nolikumā piešķirto pilnvaru ietvaros, vai arī citi juridisko personu pilnvaroti pārstāvji (1 punkts).

Lietas dalībnieku piedalīšanās civilprocesā neatņem viņiem tiesības uzaicināt savā lietā advokātu juridiskās palīdzības sniegšanai (1 punkts).

Atbildes vērtēšanas vadlīnijas:

3 punkti par atbildi, kurā ir pareizi aprakstīts pārstāvības jēdziens (1 punkts) un tiesība uz pārstāvību (2 punkti).

2 punkti par atbildi, kurā ir pareizi aprakstīts pārstāvības jēdziens (1 punkts) un pēc būtības pareizi, tomēr nepilnīgi aprakstīta tiesība uz pārstāvību (1 punkts) vai arī nav pareizi aprakstīts pārstāvības jēdziens (0 punkti), bet pareizi aprakstīta tiesība uz pārstāvību (2 punkti).

1 punkts par atbildi, kurā ir pareizi aprakstīts pārstāvības jēdziens (1 punkts) vai arī pēc būtības pareizi, tomēr nepilnīgi aprakstīta tiesība uz pārstāvību (1 punkts).

2. Pārstāvības noformēšanas veidi, forma un saturs. (3 punkti)

Pārstāvības veidi (1 punkts): Pārstāvības tiesā var būt: 1) obligāta jeb likumiska, kas pamatota uz likumu un tiek nodibināta bez pārstāvamās personas gribas (piemēram, vecāki, aizbildņi, aizgādņi u.c.); 2) labprātīga jeb līgumiska, kas pamatota ar pārstāvamā brīvu vienošanos ar pilnvaroto.

Pārstāvības forma (1 punkts): Pārstāvības forma var būt: 1) fiziskām personām pārstāvību noformē ar notariāli apliecinātu pilnvaru vai arī pilnvarojumu var izteikt mutvārdos, par ko izdarāms ieraksts tiesas sēdes protokolā; 2) juridiskām personām pārstāvību noformē ar rakstveida pilnvaru vai dokumentiem, kas apliecina amatpersonas tiesības bez īpaša pilnvarojuma pārstāvēt juridisko personu; 3) advokāta pilnvarojumu juridiskās palīdzības sniegšanai apliecina orderis, bet, ja advokāts uzstājas kā puses pilnvarots pārstāvis, šo pilnvarojumu apliecina ar rakstveida pilnvaru.

Pārstāvības saturs (1 punkts): Pārstāvim ir tiesības pārstāvamā vārdā izpildīt visas procesuālas darbības, izņemot tās, kuru izpildīšanai nepieciešams īpašs pilnvarojums.

Atbildes vērtēšanas vadlīnijas:

3 punkti par atbildi, kurā ir pareizi aprakstīti pārstāvības noformēšanas veidi (1 punkts), forma (1 punkts) un saturs (1 punkts).

2 punkti par atbildi, kurā ir pareizi aprakstīti divi no trīs nepieciešamajiem elementiem, vai arī visi nepieciešamie elementi ir aprakstīti pēc būtības pareizi, tomēr nepilnīgi.

1 punkts par atbildi, kurā ir pareizi aprakstīts tikai viens nepieciešamais elements, vai arī divi nepieciešamie elementi ir aprakstīti pēc būtības pareizi, tomēr nepilnīgi.

3. Advokātu process civillietās. (4 punkti)

Advokātu process civillietās – advokātu ekskluzīvas tiesības pārstāvēt personas civilprocesā (**1 punkts**).

Civilprocesa likumā ir paredzēti izņēmumi no vispārīgiem noteikumiem par tiesībām uz pārstāvību, kas paredz, ka fiziskās personas un juridiskās personas pirmās instances tiesā un apelācijas instances tiesā lietas ved pašas vai ar advokāta starpniecību: 1) lietās, kas ir piekritīgas Ekonomisko lietu tiesai; 2) lietās, kas izriet no saistību tiesībām, ja prasības summa pārsniedz 150 000 euro; 3) lietās par komercnoslēpuma aizsardzību pret nelikumīgu iegūšanu, izmantošanu un izpaušanu (**2 punkti**).

Advokātu process ir paredzēts arī kasācijas instances tiesā, kur fiziskās personas un juridiskās personas lietas ved pašas vai ar advokāta starpniecību (**1 punkts**).

Atbildes vērtēšanas vadlīnijas:

4 punkti par atbildi, kurā ir pareizi aprakstīta advokātu procesa būtība (1 punkts), advokātu process pirmās instances tiesā un apelācijas instances tiesā, minot vismaz divus izņēmuma gadījumus no vispārīgiem noteikumiem (2 punkti), un advokātu process kasācijas instances tiesā (1 punkts).

3 punkti par atbildi, kurā ir pareizi aprakstīta advokātu procesa būtība (1 punkts) un advokātu process kasācijas instances tiesā (1 punkts), bet pēc būtības pareizi, tomēr nepilnīgi aprakstīts advokātu process pirmās instances tiesā un apelācijas instances tiesā (1 punkts), vai arī pareizi aprakstīta advokātu procesa būtība vai advokātu process kasācijas instances tiesā (1 punkts) un advokātu process pirmās instances tiesā un apelācijas instances tiesā (2 punkti), bet nav aprakstīta advokātu procesa būtība vai advokātu process kasācijas instances tiesā (0 punkti).

2 punkti par atbildi, kurā ir pareizi aprakstīta advokātu procesa būtība (1 punkts) un advokātu process kasācijas instances tiesā (1 punkts), bet nav aprakstīts advokātu process pirmās instances tiesā un apelācijas instances tiesā (0 punkti), vai arī pareizi aprakstīta advokātu procesa būtība vai advokātu process kasācijas instances tiesā (1 punkts) un pēc būtības pareizi, tomēr nepilnīgi advokātu process pirmās instances tiesā un apelācijas instances tiesā (1 punkts), bet nav aprakstīta advokātu procesa būtība vai advokātu process kasācijas instances tiesā (0 punkti).

1 punkts par atbildi, kurā ir pareizi aprakstīts pareizi aprakstīta advokātu procesa būtība vai advokātu process kasācijas instances tiesā (1 punkts), vai pēc būtības pareizi, tomēr nepilnīgi advokātu process pirmās instances tiesā un apelācijas instances tiesā (1 punkts), bet nav aprakstīti pārējie atbildes elementi (0 punkti).

Nav vērtējama kā trūkums – ja atbildē par pārstāvības jēdzienu ir norādīts, ka tā nav tiesiska attiecība, bet gan darbība, jo tiesību zinātnē pastāv vairākas pārstāvības definīcijas.

Kompensējošais jeb papildu punkts: ja atbilde liecina par studenta padziļinātām zināšanām, piemēram, atbildē par pārstāvības noformēšanu ir minēts, ka valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniedzēja pilnvarojumu juridiskās palīdzības sniegšanai apliecina norīkojums par juridiskās palīdzības nodrošināšanu, profesionāla patentpilnvarnieka pārstāvību noformē ar rakstveida pilnvaru un dokumentu, kas apliecina patentpilnvarnieka statusu, vecākiem, aizbildņiem un aizgādņiem jāuzrāda dokumenti, kas apliecina viņu tiesības; atbildē par pilnvaru saturu ir norādīta vismaz daļa no Civilprocesa likuma 86. panta otrajā daļā uzskaitītajām procesuālajām darbībām, kurām ir nepieciešams īpašs pilnvarojums (pilnīga vai daļēja atteikšanās no prasības, prasības priekšmeta grozīšana, pretprasības celšana, prasības pilnīga vai daļēja atzīšana, izlīguma noslēgšana, lietas nodošana šķīrējtiesai, tiesas nolēmumu pārsūdzēšana apelācijas vai kasācijas kārtībā, izpilddokumentu iesniegšana piedziņai, piespriestās mantas vai naudas saņemšana, izpildu lietvedības izbeigšana) u.tml.

3. jautājums Komerctiesības

Firma

1. Izskaidrojiet firmas jēdzienu (3 punkti);

Sagaidāmā atbilde:

Firma ir komercregistrā ierakstīts komersanta nosaukums, kuru tas izmanto savā komercdarbībā, tostarp slēdzot tiesiskus darījumus, sastādot dokumentus un izmantojot tirdzniecībā vai pakalpojumu sniegšanā. (*1 punkts*) Katram komersantam var būt vienīgi viena firma, taču to pieļaujams grozīt. (*1 punkts*) Firmu saprot plašākā un šaurākā nozīmē: plašākā nozīmē firma ir komersanta nosaukums kopā ar norādi uz komersanta veidu (to var izvietot firmas sākumā vai beigās), bet šaurākā - bez norādes uz komersanta veidu. (*1 punkts*)

Atbildes vērtēšanas vadlīnijas:

1 punkts piešķirams, ja pareizi raksturota firmas legāļdefinīcija (nav nepieciešams to atkārtot vārds vārdā, bet pietiekami norādīt uz komercregistrā izdarīto (un līdz ar to izsludināto) ierakstu par komersanta nosaukumu);

1 punkts piešķirams, ja raksturots, ka komersantam var būt vienīgi viena firma;

1 punkts piešķirams, ja norādīts uz firmas plašāko vai šaurāko nozīmi, tās arī raksturojot.

2. Raksturojiet firmas atšķiramību (3 punkti);

Sagaidāmā atbilde:

Prasība pēc firmas atšķiramības noteikta likumā un pamatojas uz komersanta individualizācijas nepieciešamības nodrošināšanu komerctiesiskajā apgrozībā. (*1 punkts*) Tādēļ firmai skaidri un noteikti jāatšķiras no citām firmām, kas nozīmē, ka firma šaurākā nozīmē nevar būt identiska citai firmai vai saturēt nebūtiskas atšķirības. (*1 punkts*) Tāpat firmai jāatšķiras arī no citos komercregistrā iestādes vestajos reģistros ierakstītiem vai ierakstīšanai pieteiktiem citu reģistrējamo tiesību subjektu nosaukumiem. (*1 punkts*)

Atbildes vērtēšanas vadlīnijas:

1 punkts piešķirams, ja norādīts, ka firmas atšķiramības prasība saistīta ar komersanta individualizācijas funkciju;

1 punkts piešķirams, ja raksturots, ko nozīmē atšķiramība no citām firmām;

1 punkts piešķirams, ja norādīts uz atšķiramības prasības attiecināšanu arī attiecībā uz citu reģistrējamo subjektu nosaukumiem.

3. Nosauciet un raksturojiet firmas izvēles ierobežojumus (4 punkti).

Sagaidāmā atbilde:

Katrs komersants izlieto firmas izvēles brīvību, taču tā pakļauta likumā tieši un izsmeļoši paredzētiem ierobežojumiem. (*1 punkts*) Firmas rakstībā lietojami vienīgi latviešu vai latīņu alfabēta burti. (*1 punkts*) Firmai jābūt patiesai, tādēļ tā nedrīkst būt maldinoša par komerciesiskajā apgrozībā svarīgiem apstākļiem. (1 punkts) Firma nedrīkst būt pretrunā ar labiem tikumiem. (*1 punkts*) Firmā nedrīkst ietvert terminu “Latvijas Republika” vai tā tulkojumu svešvalodā. (*1 punkts*) Firma nedrīkst sakrist ar attiecīgās administratīvās teritorijas vai apdzīvotās vietas nosaukumu, izņemot viensētu nosaukumus. (*1 punkts*) Firmā nedrīkst ietvert valsts vai pašvaldību institūciju nosaukumus, kā arī terminu “valsts” vai “pašvaldība”. (*1 punkts*)

Atbildes vērtēšanas vadlīnijas:

1 punkts piešķirams, ja norādīts uz firmas izvēles ierobežojumu noteikšanu likumā (punkta piešķiršanai nav nepieciešams norādīt, ka šis likums ir tieši Komerclikums);

1 punkts piešķirams par katru nosaukto firmas izvēles ierobežojumu ar nosacījumu, ka šajā komponentē netiek piešķirts vairāk par 4 punktiem (punkts piešķirams, ja konkrētais firmas izvēles ierobežojums ir nosaukts, bet neprecīzi vai nepilnīgi raksturots).

Papildu punktu (nepārsniedzot 10 punktus par visu atbildi) var piešķirt par atsaukšanos uz judikatūru, doktrīnu vai arī gadījumā, ja atbilde satur atziņu, kas norāda uz studenta augstām zināšanām par konkrēto jautājumu, piemēram, termina “firma” izcelsme no itāļu valodas, firmas regulējuma piemērošana vienīgi attiecībā uz komersantiem, ieraksta komercreģistrā par firmu konstitutīvais raksturs vai kāds nozīmīgs piemērs (ar nosacījumu, ka atbilstoši vadlīnijām piešķirami vismaz 4 punkti). Tāpat papildu punktu var piešķirt par nozīmīgu aspektu saistībā ar firmu, par kuru vadlīnijās nav paredzēta punkta piešķiršana, piemēram, par firmas veidiem (personfirma, materiālā firma, fantāzijas firma utt.), firmas neatsavināmību, personvārdu lietošanu firmā, filiāles firmu vai firmas aizsardzību (ar nosacījumu, ka atbilstoši vadlīnijām piešķirami vismaz 4 punkti).

Praktiskās daļas uzdevums

2023. gada 1. martā nomira Jēkabs Liepa, un zvērināts notārs Jakobijs Padoms saskaņā ar Jēkaba Liepas laulātās Valentīnas Liepas mantošanas iesniegumu uzsāka mantojuma lietu.

2023. gada 27. martā oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" tika publicēts sludinājums par Jēkaba Liepas mantojuma atklāšanos, kurā noteikts uzaicinājuma termiņš – seši mēneši no sludinājuma publicēšanas dienas.

2023. gada 3. aprīlī, izsakot gribu par mantojuma pieņemšanu, mantošanas iesniegumus zvērinātam notāram iesniedza arī Jēkaba Liepas meita Dzintra Liepa un dēls Ainārs Liepa. Mantošanas iesniegumus, kuros ietverts arī gribas izpaudums par mantojuma pieņemšanu, iesniedza vēl citi mantinieki - Jēkaba Liepas mirušā dēla Edgara Liepas (miris 2020. gada 16. augustā) divas meitas Ilze Krūze un Dārta Smukā. Mantojuma lietas vešanas gaitā zvērināts notārs noskaidroja, ka Jēkabam Liepam piederēja īpašums "Kalnakociņi", kas atrodas Jelgavas novada Līvberzes pagastā, automašīna VOLVO un naudas noguldījums bankā CITADELE.

2023. gada 15. maijā pie zvērināta notāra ieradās Valdis Bargais, kurš norādīja, ka ir Jēkaba Liepas dēls. Dzimšanas apliecību Valdis nebija atradis un uzrādīt notāram nevarēja. Ielūkojoties Fizisko personu reģistrā, notārs konstatēja, ka arī tur nav atrodami ieraksti, ka Valdis Bargais būtu Jēkaba Liepas dēls. Tāpēc Jakobijs Padoms norādīja Valdim Bargajam, ka viņam ir nepieciešams konstatēt savu paternitāti tiesā.

Paklausot zvērināta notāra ieteikumam, 2023. gada augustā Valdis Bargais iesniedza rajona tiesā pieteikumu par paternitātes fakta konstatēšanu, norādot, ka šis fakts nepieciešams, lai varētu pieteikt savas tiesības Jēkaba Liepas mantojuma lietā. Kā ieinteresētās personas tika norādītas Valentīna Liepa, Dzintra Liepa, Ainārs Liepa, Ilze Krūze un Dārta Smukā. Pieteikuma izskatīšanā tiesā ieinteresētās personas iebilda pret paternitātes fakta konstatēšanu, un tiesa ar 2023. gada 2. novembra lēmumu saskaņā ar Civilprocesa likuma 258. pantu pieteikumu atstāja bez izskatīšanas, norādot, ka pastāv strīds par tiesībām, kas ir izšķirams prasības kārtībā. Lēmums kā nepārsūdzēts stājās likumīgā spēkā.

2023. gada 22. oktobrī zvērināts notārs Jakobijs Padoms saskaņā ar mantošanas iesniegumiem mantojuma tiesībās uz Jēkaba Liepas atstāto mantojumu apstiprināja Valentīnu Liepu (uz 1/4 domājamo daļu no Jēkaba Liepas atstātā mantojuma), Dzintru Liepu (uz 1/4 domājamo daļu no Jēkaba Liepas atstātā mantojuma), Aināru Liepu (uz 1/4 domājamo daļu no Jēkaba Liepas atstātā mantojuma) un Ilzi Krūzi un Dārtu Smuko (katru uz 1/8 domājamo daļu no Jēkaba Liepas atstātā mantojuma).

Valdis Bargais 2024. gada 17. februārī vērsās pie Jums kā pie kvalificēta jurista, jo vēlas saņemt sev piekritošo Jēkaba Liepas mantojuma daļu. Lūdzu, atbildiet uz šādiem Valda Bargā jautājumiem!

1. Kādu prasību Valdis Bargais var celt, lai tiktu atzīts par Jēkaba Liepas mantinieku, un kādā termiņā? (2 punkti)

Atbilde: Valdis Bergs var celt mantojuma prasību saskaņā ar CL 667. pantu. Mantojuma prasība ceļama 5 gadu laikā no dienas, kad radusies tiesība šo prasību celt (CL 685. pants). Te var arī būt studentu atsauce uz SKC-[D]/2019, SKC - 241/2011 – spriedumiem, kur mantojuma prasības ietvaros lūdz gan noteikt paternitāti, gan atzīt mantojuma tiesības. Šis jāvērtē, vai students sapratis būtību un vai atbilstoši lietas apstākļiem piesaucis tiesu praksi.

Kompensējošā punkta iespējas – var dot kompensējošo punktu, ja students uzraksta precīzi, kad šī tiesība rodas – no dienas, kad izsniegta mantojuma apliecība citiem mantiniekiem, jo tad rodas aizskārums prasītājam.

2. Pret ko būtu ceļama šāda prasība? (1 punkts)

Atbilde: pret mantiniekiem, kuri apstiprināti mantojuma tiesībās/kuriem izsniegta mantojuma apliecības (CL 668. pants).

3. Kādas Valda Bargā darbības liecina, ka viņš izteica gribu par Jēkaba Liepas mantojuma pieņemšanu likumā noteiktajā termiņā un kādi pierādījumi to varētu apstiprināt? (3 punkti)

Atbilde: Valdis Bargais vērsās pie zvērināta notāra 2023. gada 15. maijā, lai pieteiktos uz Jēkaba Liepas mantojumu, tā ir faktiskā darbība, kas liecina par gribu pieņemt mantojumu. Tāpat par mantojuma pieņemšanas gribas izpaudumu liecina arī iesniegtais pieteikums par paternitātes fakta konstatēšanu. Šīs darbības ir izdarītas uzaicinājuma termiņā un nepārprotami liecina par Valda Bargā vēlmi pieņemt Jēkaba Liepas mantojumu (CL 691. pants, 693. pants).

Pierādīšanai izmantojami visi Civilprocesa likum paredzētie pierādīšanas līdzekļi, un tiesai būs jāvērtē, vai prasītājs ir pierādījis savu apgalvojumu pamatotību, spriedumā norādot lietā konstatētos faktus, pierādījumus, uz kuriem pamatoti tiesas secinājumi, un argumentus, ar kuriem noraidīti tie vai citi pierādījumi. Valdis Bargais var lūgt uzaicināt zvērinātu notāru par liecinieku, lai viņš liecina par 2023. gada 15. maija vizīti (liecinieku liecības, CPL 105. pants), var iesniegt sava pieteikuma un tiesas 2023. gada 2. novembra tiesas lēmuma kopijas (rakstveida pierādījums, CPL 110., 111. pants). Valda Bargā paša paskaidrojums (CPL 104. pants).

Vērtējums – 3 punkti jautājumā piešķirami tikai tad, ja atbilde arī vai nu satur jēgpilnas atsauces uz Civilprocesa likuma normām vai pierādījumi analizēti pēc Civilprocesa pierādījumu klasifikācijas (bez tiešas atsauces uz CPL).

4. Kāpēc Ilze Krūze un Dārta Smukā tika apstiprinātas uz Jēkaba Liepas mantojumu katra 1/8 domājamās daļas apmērā, nevis 1/4 domājamās daļas apmērā kā citi mantinieki? (1 punkts)

Atbilde: Ilze Krūze un Dārta Smukā manto uz pārstāvības tiesību pamata saskaņā ar CL 408. pantu un abas kopā saņem to daļu, ko būtu saņēmis viņu tēvs, Jēkaba Liepas dēls Edgars Liepa, ja būtu pārdzīvojis savu tēvu un no viņa mantojis.

5. Uz kādu domājamo daļu no Jēkaba Liepas mantojuma Valdis Bargais var pretendēt, ja tiek noteikta Valda Bargā izcelšanās no Jēkaba Liepas? (1 punkts) Kāds būtu galīgais Jēkaba Liepas mantojuma sadalījums likumiskās mantošanas kārtībā, ņemot vērā visus noskaidrotos mantiniekus? (1 punkts)

Atbilde: Valdis Bargais saskaņā ar 399. panta 3. punktu, 400. pantu un 404. panta 1. punktu var pretendēt uz tādu pašu daļu kā Dzintra Liepa un Ainārs Liepa, kas būs 3/16 domājamās daļas no Jēkaba Liepas mantojuma.

Saskaņā ar CL 393. pantu, Valentīnai Liepai – 1/4 domājamā daļa, Dzintrai Liepai, Aināram Liepam, Valdim Bargajam – katram pa 3/16 domājamām daļām, bet Ilzei Krūzei un Dārtai Smukajai – katrai pa 3/32 domājamām daļām, jo viņas manto uz pārstāvības tiesības pamata.

6. Vai Valentīnai Liepai, Dzintrai Liepai, Aināram Liepam, Ilzei Krūzei un Dārtai Smukajai izsniegtās mantojuma apliecības ir jāatzīst par spēkā neesošām visā sastāvā vai daļā? Kāpēc? (1 punkts)

Atbilde: Nē, nav jāatzīst par spēkā neesošām visā sastāvā mantojuma apliecības, bet gan daļā, jo visi atbildētāji vienalga ir Jēkaba Liepas mantinieki. Ja mantinieku vidū ienāk vēl viens mantinieks, tad mainās citu mantinieku daļas, izņemot Valentīnu Liepu. Valentīnai Liepai nekas nemainās, viņai kā laulātajai saskaņā ar CL 393. pantu bija un ir 1/4 domājamā daļa, savukārt, tā kā mainās bērnu skaits (palielinās), tad Dzintras Liepas un Aināra Liepas daļas samazinās no 1/4 domājamās daļas uz 3/16 domājamām daļām, bet Ilzes Krūzes un Dārtas Smukās daļas – no 1/8 domājamās daļas uz 3/32 domājamām daļām katrai. Tāpēc viņu mantojuma apliecības būtu jāapstrīd (jāatzīst par spēkā neesošām) daļā, lai Valdim Bargajam arī sanāk mantojuma daļa – 3/16 domājamās daļas. Nevar pastāvēt situācija, kad mantiniekiem izsniegtās mantojuma apliecības joprojām ir spēkā visā sastāvā, bet vienlaikus mantojuma tiesības ir atzītas arī Valdim Bargajam. Vienīgi tiesa var atzīt mantojuma apliecības par spēkā neesošām daļā prasības tiesvedības rezultātā, jo notariālais process mantojuma lietā līdz ar mantojuma apliecību izsniegšanu ir beidzies.

Kompensējošā punkta iespējas – students jāpilni atsaucies uz judikatūru, piemēram, SKC - 241/2011, paskaidrojot savu atbildi.